

Oman fyrri Skúvoyar bygd er eitt vatn, sum eitur Deldavatn. Tað er ikki storri enn ein tjörn. Og kortini, høvdu steinarnir rundan um Deldavatn dugað at tala, høvdu teir sagt frá eini ríkari søgu. Her hava óvitar spælt og siglt í oldir, ja, kanska heilt aftur í forna tíð. Hanus Andreassen fortelur í hesum hugleiðingum eitt sindur um Deldavatn og um, hvussu tað var at vera barn í eini tíð, tá nógvar av teimum gávum, tú fekk — eitt nú á jolum — ikki vóru keyptar, men evnaðar til við hond av eini mammu, einum pápa ella onkrum øðrum folki í bygdini.

Deldavatn

orð, hann hevur kjøl, tað gevur honum aðal. Men kanska hevur hann eisini annað — stavnar, tiljur, bekkir, stýri, og — hvør veit? — kanska eisini eyskar? Ein kjølbátur er ein edilingur millum báta. Frá teirri stund tú hoyrdi hetta orðið, ynskti tú tær ein kjølbát.

Nakað seinni fekk bílettið av bátinum ein uppafur hábærsligari dám, hesu ferð av einum niðurlag úr einum kvæði:

Tað flýtur ein snekkja fyrri hertogans garðar.
Hon er sær av almvið
og eikini harða.
Leggið nýggjar árar út.

Ein snekkja er bæði prýðiligari og størri enn ein bátur, veldi og stódd goymast í sjálvum orðinum, hoyrir tú tað ikki — dunið undan henni, meðan hon verður drigin, smellin, iti hon glíður av niðasta lunn? Eik vistu tit nú hvat ið var, harðasti viður, ið fanst. Men almviður hvat var tað? Um hetta var nóg tvjakað. Til endans vórðu tey vaksnu spurð, men tey sýntust ikki at vita, ivaleyst var hetta okkurt fremmant viðaslag. At enda samdust tit um, at hetta mundi vera okkurt uppafur harðari tilfar enn eik.

Páparnir hjá okkum, sum sigldu á Deldavatni, vóru fittir í hondunum. Summir vóru hálvir listarnenn, óføra kringir at smíða, telja ella skera út. Hetta, at smíða og telja, var tá ein partur av gerandisdegnum. Tað var vanligt at hava kniv uppi á sær. Og var ein steður í arbeiðinum, lá tað so raðið fyrri at taka hann fram. Mangt vakurt kundi gandast burtur úr einum kubba ella einari fjøl ella bara einum lítlum spreki eina sòlskinslotu úti í túni. Men tey vakrastu listarverkini blivu til á teimum longu islandstúrnum. Á heimerfðini plagdu Borgin, Havgásin ella Fagranes at steða á úttan fyrri bygdina at seta fólkíð av. Sluppirnar komu ofta so nær, at vit, óvundsjúk og við gløgvasið eygum, sóu gripirnar standa og pranga á lastarlukuni — ein fittan eggjaleypr, eitt lítið, snøgt útróðrarskrin ella eina litla Havgás, við mastur og seglum, við stýrhúsi, taljum, blokkum og jomfrúm. Lukkuligur hann, sum í hesi løtu átti ein pápa millum hegnismenninar umborð!

Hugmyndin av bátinum var borin í heim við málinum. At liva var at eiga hana. Hon drakk tostadyrkin úr teimum keldum, sum tá vóru tokar. Sogu. Sangi. Sjón. Ein teirra var eitt skjaldur, sum mamma plagdi at synja hjá fyrri okkum:

Eg fitti mær ein lítlan bát,
ein fittan bát, ein kjølbát,
at rógva suður til Havnar
eftir einum áraskeyta,
liggur út fyrri Torgarðstanga,
út fyrri Lúnið.

Tað er dýrd henda morgunin. Kyrra í sjónum. Tegn yvir Havnini. Tað rýkur goðslegi av onkrum skorsteini. Onkustaðni gelur ein hani. Morgunroðin skyggir í hyljunum yviri við Strond. Yvir Havnini er ein upphavligur dāmur. Tað er morgun. Lívsins morgun. Tíðarinnar morgun. Sum tú kemur damlandi suðureftir, sært tú tonglarnar liva seigan í sjóvarmálanum, onkustaðni hoyrist eitt suff, sum ein alda dregur út, og eitt slurk, iti hon skolar inn á aftur land.

Orðini. Áraskeyti. Torgarðstangi. Lúnið. Sum fremmandar karamellur. Tú skilir tey ikki. Og kortini, tey sipa til okkurt, tey vekja hómán av sníði og skapi, av tign og vakurleika. Góð at siga. Stuttlig at taka uppafur, stásilig, tú veksur við teimum, ernast. Lættast at skilja er orðið **kjølbátur**. Ein kjølbátur er ein holabátur. Ein holabátur er eitt eiggiligt far, gjørdur úr einum kubba, telgdur av mannahond. Men ein kjølbátur er meira enn tað, hoyrir tú tað ikki á orðinum, **kjølbátur**, eitt haborið

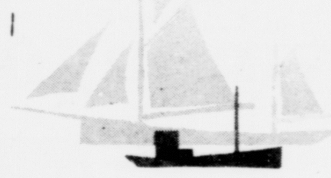
um, silvurpappiri innan úr tekassum, pettum av tannpastatubum. Hetta gevur honum tað serliga virðið, sum rínur við alt, ið er brúkt og slitið og hevur staðið sína roynd í lívsins ódnun. B áturin er søkklaðin, av hvørjum, tað er fánað úr minninum. Karmal letur og syngur fyrri seg sjálvan, meðan hann siglir. Tú kemur gangandi eftir gøtuni yvir imóti honum. Karmal veit ikki av tær. Fyrri eini løtu síðani hava tit klandrast, hann hevur gjørt tær fortred, tú skalt hava hevnd, hetta er tað einasta, tú hugsar um. Tú fert yvir til hylin, har hann liggur og siglir við høvðinum boygdum niður yvir tann fullfermda bátn, so rennir tú fótin undir bátn, so hann hvølvist. Karmal hyggur upp, so sker hann útur at gráta so hjartaliga. Tú skundar tær avstað, tú ert nøgdur, tú hevur hevnt teg, nú er javnvág aftur. Men samstundis hoyrir tú henda hjartaliga grátin aftan fyrri teg. Høsin ræðuligi gráturin var ikki við í rokniatýkkinum, tá ið tú svór hevnd. Knappliga fyllost tú av eini samkenslu so sárári, at tað er, sum tú bløðir innan. Uttan at fata tað kennir tú sviðan av eini ævinligari mótsøgn, sum fer at raka teg umaftur og umaftur seinni í livinum, og sum tú kanska einaferð fer at skilja. Iti tú hevndi teg inn á ein annan, rakti tú teg sjálvan.

Deldavatn eitur eitt vatn, ið er nakað oman fyrri bygdina, sunnanfyrri. Tað tekur ikki langa tíð hjá einum barni at spela niðan hagar, millum tjúgu minuttir og ein hálvan tág. Skjótt er at renna heim, skuldi tú fingið karm. Deldavatn kom at vera vatnið hjá tykkum, so skjótt tit blivu so fræg, at tit orkaðu at ganga niðan hagar. Í nógvar ár livdu og búðu tit haruppi, so skjótt tit vóru leys av arbeiði og skúla.

Tit komu niðan um hagarportrið og gingu niðan við garðinum. Hvussu mundi veðrið vera haruppi? Logn? Drabbut? Óslætt? Ruskut? Illveður? Gláðstrok? Kolandi stormur? Tit hugdu at báttinum. Hvussu fóru teir at roynast hesu ferð? Longu áðrenn tit vóru á vatninum, høvdu tit fingið svar, burturfrá hoyrdu tit aldurnar tutla og láta, hetta málið skiltu tit.

Deldavatn er ikki nakað stórt vatn. Tað er avlangt, við buktum og vikum og fleiri smærri og storri innvikum. Deldavatn er ikki nakað bráðkomið niður-setuplass, her hava barnaføtur steldað og barnarøddir sungið ættarlið undan tykkum. Nakað miðskeiðis eystanvert vatnið var tað staðið, har tit hildu til, og haðani tit sigldu út. Hetta staðið hevði einki navn, men í huganum á tykkum var hetta althið **bygdin**. Her vóru spor av fornari búseting. Niðurdottin neyst, gamlar grundir, heyggar, ið helst mundu vera mannaverk, leivdir av gomlum reiðskapi boðaðu frá, at her høvdu slektrið búið og búleikað undan tykkum.

Úr bygdini bar til at sigla út í verðina. Henda verðin var ein heilur heimur, líka so endaleys og full av møguleikum sum okkara verð, eitt ævintýr fyrri fótum tykkara. Og kortini var hon í mangar málak ólik til verð, tit seinnu komu at kenna í skúlastovni. Hon minti meira um landkortini hjá fónikisku sjófararunum ella Magellan. Her høvdu blettir, sum á landkortinum illa sóust, eina vekt og ein týdning, teir als ongan rætt høvdu til. Her vóru veldug meginlond, sum rembuð sær oman á landkortinum í drekakendari grimd, þúra gloymd og als ikki til. Amerika og Russland vóru ikki til í hesum heimi.

Ísland, skuldi ein trúð, eftir tí, ið hoyrdist, var mætasti blettur í allari verðini.

Stuttligt hevði verið alt fyrri eitt at farið ein túr rundan um vatnið. Men fyrst mugu vit triva í aftur bátasøguna eina ferð aftrat. Og nú verður tú furdur aftur til eina aðra árstíð, tá ikki siglt var, tær myrku vikurnar beint undan jolum. Ein mánað undan jolum fór pápi tín at skavast uppi á endakamarinum, har hann plagdi at smíða. Tú spurdi, hvat hann fekk við, men fekk einki ordiligt svar, hann hevði so skundiga medferð, sýntist undarliga gátuførur, svaraði í vestan, tá tú spurdi í eystan. Jólíni nærkaðust. Spennungurin vaks. Úr endakamarinum hoyrdust grenjið av sagini, hvinið frá høvlinum, boran og grøvan, ið kundu komið frá ótolnum hoggjörnum og holjörnum, skav, fýsan og blástur, ið kundi havt okkurt við sandpappir at gera. Jóláftan kom. Eftir ein lestur, ið næstan ikki fekk enda, komu tit úr kirkjun, og nú vóru kertuljós í hvørjum húsi, men vakrast vóru tey í teimum ovastu húsum, tykkara húsum, tí har hevði mamma tín tendrað ljós bæði tykkaramegin og skúlamegin, og sett tey á báðar teir breiðu sprossarnar, so tey lýstu í trimum roðum, í fýra vindeygum, níggu í hvørjum vindeyga, blaktrað og blunkaðu og gjørdur hetta myrka vetrarkveldið til eitt ævintýr. Tá ið tit høvdu etið, kom undan kavi, hvat pápi tín hevði gjørt á endakamarinum, gávurnar vórðu tiknar niður av skápinum í køkinum — fýra stórir holabátar, ein til hvønn, máladrir hvitir og reyðir og hvitir og grønir, tann longsti eina alin langur! Tú sat og hugdi at tínum báti, streyk honum, kindi tí blonku málíngina, luktaði angan av nýggjum víði. Hesa løtuna kundi tú fáa eitt merkiligt hugskot. Hvat gjørdur tinir vinmenn beint nú? Karmal, hvat fekk hann at eta? Hvat fekk hann í jógávu? **Fekk** hann nakra jógávu? Høsin seinasti spurningurin var so ræðuligur, at best var at gloyma hann alt fyrri eitt. Ella skumpa hann niður í hugans loynihelli, til hinar gáturarnar. Jóláftan var kveldið, tá gleðin var størst og skilnaðurin størstur. Tú kundi vitja tinni leiksytkin allar dagar. Bara ikki jóláftan. Tú fært ongantið at siggja tey heima hjá sær sjálvum jóláftan. Aldri í livinum.

Summir av teimum hálvaksnu fingust eisini við skipabygging. Hvør fer t.d. nakran tíð at gloyma loftið. Her sat Allan, ein vakur, stillfórur drongur, og putlaði tey myrku vetrarkveldini. Loftið var mest sum ein vigdur blettur, at sleppa upp higar var næstan sum at fáa riddaraslag, ikki fyrri hvønn hissini ársunga. Fyrstu ferð fylgdist tú við einum øðrum óvita, snikti teg fram við básunum niðrundi, fór óttafullur upp í gjøgnum stigan, nærkaðist varisliga tí ljósa loftsendanum, bangin fyrri hvørja løtu at verða kveistraður út aftur av teimum eldru. Innast á loftinum hekk ein lampa, hon lýsti sum ein sól, um hana mól alt liv. Her sat Allan og arbeiðdi, sum Regin Smiður í smiðju síni, hómáðist gjøgnum eitt tām av royki, stóvi, sagu- og hólvsþónum. Rundan um hann logu skip á ymskum